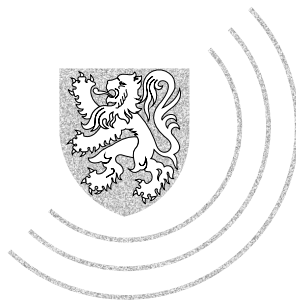

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **479** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 1 april 2010 (2009-2010)

Gedachtewisseling

met de Strategische Adviesraad voor
het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebelid
uitgebracht door mevrouw Mia De Vits

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borgh;
de heer John Crombez, mevrouw Mia De Vits;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de dames Sophie De Wit, Danielle Godderis-T'Jonck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Bart Caron.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door de heer Peter Degadt, voorzitter van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG)...	4
1.	Regelgeving, taak en secretariaat	4
2.	Opdrachten van de raad	4
3.	Werkprogramma 2009-2010.....	5
4.	Proactief en anticiperend adviseren	5
5.	Reactieve adviezen.....	5
II.	Vragen van de leden	5
III.	Antwoord van de heer Peter Degadt	7

Op dinsdag 2 maart 2010 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebelaid een gedachtewisseling met de heer Peter Degadt, voorzitter van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER PETER DEGADT, VOORZITTER VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD VOOR HET VLAAMSE WELZIJS-, GEZONDHEIDS- EN GEZINSBELEID (SAR WGG)

De overheid beschikt over verschillende mogelijkheden om met het middenveld om te gaan. De federale hanteert met wisselend succes het klassieke Bismarckmodel, waarin de sociale partners mee besturen. Daarnaast bestaat het rationele, Weberiaanse model, waar sommige elementen van het SAR-concept naar neigen. Het legt veel nadruk op de onafhankelijkheid van leden en expertise, omdat veel belang wordt gehecht aan wetenschappelijk onderzoek en goed onderbouwde adviezen. In het derde model primeert de politiek. De SAR WGG-voorzitter heeft de indruk dat zijn raad een mix is van de drie. De samenstelling van de raad is dan ook heel divers.

1. Regelgeving, taak en secretariaat

De SAR WGG is gebaseerd op twee decreten en één besluit van de Vlaamse Regering. Er is het decreet van 7 december 2007 houdende de oprichting van de SAR WGG en van een Adviescommissie voor Voorzieningen van WGG. Daarnaast is er het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden. Ten slotte is er nog het besluit van de Vlaamse Regering van 14 maart 2008 betreffende de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid, waarin de raad werd opgericht.

Hij heeft als taak in de beleidsvoorbereiding te adviseren. De SAR WGG beschikt niet over rechtspersoonlijkheid. De raad telt 28 leden en bestaat uit vijf geledingen. Negentien vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en negen onafhankelijke deskundigen worden voor een termijn van vier jaar benoemd.

De voorzieningen zorgen voor vijf leden, de gebruikers en de sociaaleconomische partners elk voor zes, het personeel van de voorzieningen voor twee, en de eerder genoemde experts voor negentien. De laatsten vormen een evenwicht. Abstracte onafhankelijkheid is in Vlaanderen niet evident te vinden, meent de spreker. Secretaris is de heer Gunter Naets, zijn medewerkers heten mevrouw Barbara Krekels en de heer Bilal Benyaich.

De SAR WGG is ingebed in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). De raad staat sterk op zijn inhoudelijke onafhankelijkheid maar erkent tegelijk de voordelen van samenwerking met een goed uitgebouwde organisatie, die over een eigen secretariaat, studiedienst en gebouw beschikt.

2. Opdrachten van de raad

Hij kan uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over het beleid. De heer Peter Degadt onderstreept dat het wel over de hoofdlijnen moet gaan. Het is weinig zinvol om de SAR WGG te raadplegen over alles en nog wat. Omdat de raad zich wil beperken tot een aantal strategische domeinen, wil de spreker graag aftasten waarin de commissie geïnteresseerd is.

Formele aanleidingen zijn beleidsnota's, ontwerpen van besluit, en ontwerpen en voorstellen van decreet, waarbij de Vlaamse Regering zelf bepaalt of een besluit voldoende strategisch is om een advies van de SAR WGG te vereisen. Naast de advisering over een aantal

EU-aangelegenheden, kan de raad tot slot eigen beleidsvoorstellen formuleren. De missie van de SAR WGG staat in het decreet.

3. Werkprogramma 2009-2010

Wat het werkprogramma van de SAR WGG betreft, wordt de rode draad in zijn advisering gevormd door het transversale karakter. De raad tracht doorheen de sectorale opdeling te kijken en verbanden te leggen. De spreker geeft het thema van de kansarmoede als voorbeeld. Hij wijst erop dat binnen de sectoren zelf al voldoende adviesorganen bestaan. Daarnaast moet men af en toe ook durven te kijken naar andere beleidsdomeinen, omdat ook mobiliteit, werken, wonen, milieu enzovoort effecten hebben op welzijn en gezondheid.

4. Proactief en anticiperend adviseren

Concreet heeft de SAR WGG een grote ambitie om een proactief advies te verlenen op het vlak van marktcommercialisering en zorg. Minister Jo Vandeuren vroeg beleidsvoorbereidend na te denken over dit belangrijke en actuele thema. De spreker verwijst naar de explosie van de behoeften in de ouderenzorg als voorbeeld. Een ander advies dat wordt voorbereid gaat over kwaliteit. De gebruiker vraagt een grotere transparantie van de voorzieningen, al mogen het niet allemaal Test-Aankoopverhalen worden.

5. Reactieve adviezen

Ondertussen heeft de SAR WGG al gereageerd op de beleidsnota's Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2009-2014 (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 191/1*) en Armoede 2009-2014 (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 210/1*). Ook over het in voorbereiding zijnde decreet Pleegzorg zal advies worden verleend. Eerstelijnszorg is aangekondigd. Verder zal de SAR WGG zich concentreren op de geestelijke gezondheidszorg.

II. VRAGEN VAN DE LEDEN

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t kijkt met enorme belangstelling uit naar de werkzaamheden van de SAR WGG. Het klopt dat de uitdagingen waarvoor Welzijn zich geplaatst ziet, voorkomen in alle sectoren. Het lid somt er een aantal op. Zo vraagt zij specifieke aandacht voor het ondernemerschap en de marktwerking in de zorg. Zij pleit tegen doomsce-nario's en voor een debat in een open geest. Er zijn vandaag al veel praktijkvoorbeelden die aantonen dat zorg en ondernemerschap niet tegenstrijdig zijn maar elkaar integendeel versterken.

Vervolgens noemt zij de wachtlijsten, die in het hele welzijnsveld voorkomen. Kan de SAR WGG dit blijvende probleem vanuit een nieuwe invalshoek bekijken? Ook de behoefte aan vraaggestuurd beleid komt steeds terug. Open Vld ziet aanbodgestuurd beleid als iets uit de vorige eeuw. Mensen aanvaarden vandaag niet meer dat voorzieningen hun leven leiden. Zij willen de zorgregie zelf in handen krijgen, zelf een budget beheren en eigen keuzen maken. Naast experimenten met het persoonsgebonden budget (PGB) is er het persoonlijkeassistentiebudget (PAB) voor personen met een handicap, maar ziet de SAR WGG ook mogelijkheden in andere sectoren?

Daarnaast is bijkomend, geschoold personeel nodig voor deze groeiende sectoren. De fundamentele vraag is evenwel hoe men de zorgberoepen een aantrekkelijker imago kan bezorgen. Het lid herinnert aan de Witte Woede, die in de jaren negentig zorgde voor een terechte inhaalbeweging. Mogelijkheden worden alvast geboden door het menselijke contact en de dankbaarheid die men in de zorgsectoren kan ervaren.

Een andere vraag is of de Vlaamse zorg voorbereid is op de toenemende confrontatie met multiculturaliteit. In welke richting moeten extra inspanningen gaan? Vervolgens roept het lid de vraag op of goed gebruik gemaakt wordt van experimenten en projecten. Naar haar aanvoelen zijn ze soms te langdurig. Ofwel slaagt de test en dan moet hij omgezet worden in een regulier systeem, ofwel niet en dan moet het geld vrijgemaakt worden voor nieuwe doeleinden. Kunnen de lopende experimenten en projecten opgenomen worden in het beleid?

Een zeer lang aanslepend dossier is dat van de integrale jeugdhulp. Aangezien vijf van de zes betrokken sectoren tot Welzijn behoren, suggereert het lid dat de SAR WGG zijn licht erover laat schijnen. Er zullen uiteindelijk knopen moeten worden doorgehakt. Ook over de regeringsnota Vlaanderen Medisch Centrum zou de raad een advies moeten uitbrengen, bepleit mevrouw Vera Van der Borgh. Dat doet zij ook met betrekking tot de onafhankelijke uitbesteding van de kwaliteitscontrole. Tot slot noemt zij de overvloed aan overlegstructuren, die tijd opeisen die niet aan zorg kan besteed worden. De SAR WGG kan volgens haar een rol spelen in de wenselijke vereenvoudiging.

Mevrouw *Lies Jans* begrijpt dat de raad streeft naar consensus maar wil weten of ook de standpunten van de verschillende partners worden bekendgemaakt en opgenomen in de adviezen. Wat de beleidsinitieërende en klankbordadviezen betreft, vraagt zij of de SAR WGG ook het reeds geleverde decretale werk evalueert.

Mevrouw *Mia De Vits* vindt de SAR WGG heel belangrijk. De geschetste invalshoek is volgens haar de juiste. Verder waardeert zij dat de raad niet alles in zijn agenda opneemt maar rekening houdt met het belang van het onderwerp, de regelgevingagenda van de Vlaamse Regering en de eigen capaciteit. Ook mevrouw Mia De Vits wil weten hoe de SAR WGG precies informeert over de standpuntbepaling van de deelnemende organisaties. Zal dat gebeuren met een zekere regelmaat? Het is immers van belang dat men van elkaar weet wie waarmee bezig is, onderstreept zij. Zijn er bepaalde dossiers waarover de commissie en de SAR WGG een gezamenlijke reflectie kunnen organiseren?

Mevrouw *Güler Turan* herinnert aan het verzoek van de commissie aan de Kinderrechtencommissaris om een advies over de aanpak van kinderarmoede, in het kader van de Vlaamse rol in het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie (EU). Dat sluit aan bij het transversale denken van de SAR WGG en bij de coördinerende taak van minister Ingrid Lieten in het armoedebelaid. Formuleerde de SAR WGG al een advies met praktische, haalbare doelstellingen op korte en lange termijn in de Vlaamse armoedebestrijding? Zo neen, kan hij dat alsnog doen in de eerste helft van het jaar? Zonder concrete criteria zal het voorzitterschap beperkt blijven tot randanimatie, vreest het lid. Zij wil ook weten of de SAR WGG adviseerde over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. En wat is de algemene visie van de SAR WGG over de wachtlijsten in de al dan niet vrijwillige bijzondere jeugdzorg?

Mevrouw *Marijke Dillen* heeft vragen bij de haalbaarheid van het ambitieuze programma van de SAR WGG, die een zeer uitgebreide opdracht heeft. De leden van de SAR WGG hebben professioneel immers andere hoofdbezigheden. Verder waarschuwt het lid voor overlapping met andere adviesraden zoals de SERV. De klemtonen die de SAR WGG kiest, zijn terecht. Ook mevrouw Marijke Dillen vraagt aandacht voor de wachtlijsten in verschillende sectoren, waarop eindelijk wel een antwoord mag komen. Het Vlaams Belang vindt het recht op zorg heel belangrijk.

Wat de armoedebestrijding betreft, sluit het lid zich aan bij het pleidooi voor de verbreding van het advies bij de beleidsnota Armoede 2009-2014 gezien het Europese Jaar van

de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting en het Europese voorzitterschap. Zij verklaart tot slot haar respect voor het advieswerk, maar betreurt dat de commissie veel nuttige ideeën daaruit naast zich neerlegt. Zij pleit ervoor de adviezen voortaan ernstiger te nemen.

Mevrouw *Mieke Vogels* wijst er op dat de SAR WGG alvast zorgt voor een brug want hij komt onder meer in de plaats van de afgeschafte Gezondheids- en Welzijnsraad. Het historische belang daarvan mag niet onderschat worden. Het is goed dat de kloof tussen Gezondheid en Welzijn wordt gedicht.

De samenstelling van de raad is echter niet benijdenswaardig. Zullen de leden in staat zijn de eigen belangen te overstijgen? Er zitten immers ook hiaten in de samenstelling, want niemand vertegenwoordigt de private sector, die nochtans van groot belang is bij het thema van de commercialisering. In de kinderopvang is 40 tot 45 percent in handen van de commerciële sector. Betreft de SAR WGG ook hun vertegenwoordigers bij de uitwerking van het advies? Zo niet, zullen zij het per definitie contesteren.

Ook van de gebruikers zijn alleen de heel klassieke organisaties vertegenwoordigd: alle ziekenfondsen, maar niet verenigingen van personen met een handicap zoals GRIP (Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap). Zij moeten betrokken worden als men de oude clichés niet wil herhalen.

Vervolgens vraagt zij vanuit welke invalshoek het advies over kwaliteit zal benaderd worden. Mevrouw Mieke Vogels is voorstander om de voorzieningen vertrouwen en verantwoordelijkheid te verlenen, en af te rekenen op het resultaat. De Vlaamse overheid moet weg van betutteling door regeltjes, die zorg op maat verhindert. Maar dat kan alleen als hun managementschaal voldoende groot is. Bekijkt de SAR WGG die evolutie naar zorgbedrijven, die zowel welzijns- als gezondheidsonderdelen hebben? Vormt benchmarking een mogelijkheid om kwaliteit te verzorgen?

Mevrouw Mieke Vogels sluit zich aan bij het pleidooi om de SAR WGG te laten adviseren over Vlaanderen Medisch Centrum. Zij is bang dat een Europese benchmark in de gezondheidszorg tot sociale verdringing leidt, waarbij de beste professoren en eenheden gebruikt worden door wie ze kan betalen, terwijl mensen zonder middelen of hospitalisatieverzekering tweederangsgeneeskunde krijgen. Volgens haar is een dergelijk advies acuuter dan nog maar eens een advies over de armoede. Ten slotte verklaart de spreker zich akkoord met het voornemen om selectief en transversaal te werk te gaan.

Mevrouw *Vera Jans* is ervan overtuigd dat de thema's die de SAR WGG al selecteerde voor zijn advieswerk, een boeiende uitdaging vormen. Voor problemen als de wachtlijsten, de instroom in de zorgberoepen en de verkleuring kan een transversale blik zeker zinvol zijn. Afsluitend wil ze vernemen op welke manier de raad best kan samenwerken met de commissie. Wat zijn de verwachtingen van de SAR WGG?

De heer *Tom Dehaene*, voorzitter, verwijst naar artikel 65 van het Reglement, voor wat de adviesaanvragen door het Vlaams Parlement betreft. Hij stelt voor dat de beschikbare adviezen van de SAR WGG door de commissiesecretaris verspreid worden in de commissie.

III. ANTWOORD VAN DE HEER PETER DEGADT

De heer *Peter Degadt* belooft de opmerkingen en vragen aan de SAR WGG voor te leggen, die na reflectie feedback zal geven. Nu kan hij alvast zeggen dat de tijdsgeest die hij in de raad waarneemt, ruimte wil verlenen aan het ondernemerschap. Initiatiefnemers ver-

dienen flexibiliteit maar ze moeten wel verantwoording afleggen over hun resultaten. De zorgsturende processen zelf regelen kan men echter nooit beter dan de professionals zelf. Ook het vraaggestuurde beleid botst op te strikte programmatienormen.

Wat het personeel betreft, wijst hij op de toename van inschrijvingen in verpleegopleidingen, wellicht mede door de economische crisis. Ook multiculturaliteit moet transversaal aandacht krijgen. De spreker besluit dat de SAR WGG liever minder onderwerpen behandelt, maar wel op een originele manier.

Wat de besluitvorming betreft, wordt gestreefd naar consensus, al kunnen alle leden strikt genomen elk een minderheidsadvies indienen. Zij beseffen echter dat de adviezen veel sterker zijn als ze in consensus worden geformuleerd. Anderzijds hebben ook uiteenlopende meningen een waarde op zich, zeker voor het Vlaams Parlement, dat ultiem moet afwegen. Als voorzitter zal hij steeds toewerken naar een zo breed mogelijk advies, maar het huishoudelijk reglement bepaalt dat ook minderheidsadviezen worden vermeld. Of voor dat laatste één lid volstaat, is nog voorwerp van discussie.

Mevrouw *Annemie Drieskens*, ondervoorzitter SAR WGG, vult aan dat, ongeacht het signaal dat een consensusadvies geeft, de diverse organisaties nog hun eigen invalshoek kunnen presenteren in een hoorzitting.

De heer *Peter Degadt* vindt het evalueren van bestaande decreten een goede suggestie. De SAR WGG heeft beperkte budgetten om toegepaste onderzoeksopdrachten te geven. Adviezen moeten op een nuttig moment uitgewisseld worden, namelijk voor de afsluiting van een debat.

De heer *Gunter Naets*, secretaris SAR WGG, legt op dat punt uit dat adviezen worden overgemaakt aan de ministers die ze vroegen, maar ook aan de leden van het Vlaams Parlement. Bovendien is de SAR WGG bereid om ze toe te lichten in de commissie. Een vast overlegmoment zou belangrijk kunnen zijn, bijvoorbeeld jaarlijks bij de bespreking van de beleidsbrief, de opmaak van het jaarprogramma of de overhandiging van het jaarverslag.

De raad opperde ook de mogelijkheid van een reflectiemoment samen met de commissie, over belangwekkende zaken die het dagdagelijkse overstijgen. De SAR WGG is uiteraard bereid deel te nemen aan hoorzittingen bij besprekingen van voorstellen of ontwerpen van decreet waarover hij advies verleende. Dat kan echter niet beletten dat de leden van de raad in die hoorzitting hun eigen mening naar voren kunnen brengen.

De heer *Peter Degadt* zou het leuk vinden mocht de commissie aan de SAR WGG denken bij thema's die meerdere sectoren aangaan waartussen zinvolle verbanden kunnen worden gelegd. Over kansarmoede is al intens overlegd met minister Ingrid Lieten en haar kabinet. De resultaten daarvan zijn beschikbaar. Als de minister ter zake initiatieven neemt, zou overleg tussen de SAR WGG en de commissie nuttig kunnen zijn. Wat de bijzondere jeugdzorg betreft, is de SAR WGG aan zet van zodra men sectoren overschrijdt.

Het klopt dat het lidmaatschap van de raad een bijbaan is, maar de SAR WGG beschikt over een goed secretariaat en de mogelijkheid om enig onderzoek te laten uitvoeren. Hij heeft ook afgesproken met de Vlaamse administratie dat de Beleidsraad desgewenst de nodige data levert. Wat de vrees voor overlapping betreft, deelt de heer Peter Degadt mee dat de SERV beloofde geen adviezen te geven over Welzijn, Gezondheid en Gezin, tenzij het iets met Economie te maken heeft.

De wachtlijsten en het recht op zorg vormen aandachtspunten die met heel veel factoren te maken hebben. Financiële middelen, flexibiliteit, geografische spreiding en de keuze tussen individualisering en standaardisering spelen een rol.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* wijst op het argument dat men door de mensen zelf hun budget te laten beheren, meer plaatsen in voorzieningen kan vrijmaken voor rotatie, terwijl men vandaag vaststelt dat de wachtlijsten groeien ondanks de toenemende investering. Moet men niet eens op een andere manier gaan werken met het oog op betere resultaten? Op haar vraag of de SAR WGG daar geen nuttig werk rond kan doen, antwoordt de heer *Peter Degadt* bevestigend.

Als voorzieningen te aanbodgericht zijn en men te snel mensen hun autonomie ontnemt, is dichtslibbing het gevolg. Hij wijst op het belangrijke project dat thans op tafel ligt met betrekking tot artikel 107 uit de federale Ziekenhuiswet, waarbij men voor de behandeling van psychiatrische patiënten veel meer de ambulante richting uit wil. Dat zou federaal beheerde middelen vrijmaken voor de gemeenschappen.

De kloof tussen Welzijn en Gezondheid is inderdaad gedicht. In dat verband zou ook een meer duidelijke verdeling van de bevoegdheden op dat laatste domein, interessant zijn, vult hij aan. Het voorbeeld van de geestelijke gezondheidszorg illustreert dat.

Wat de commercialisering betreft, wijst hij mevrouw *Vogels* op de deskundigheid van de onafhankelijke leden. De SAR WGG is wel degelijk veelkleurig op dat punt. De werkgroepen nodigden ook de Senior Living Group uit, evenals commerciële initiatiefnemers zoals de heer *Kurt Stabel*. Hij erkent dat de nieuwe gebruikersgroepen nog geen lid zijn, maar voegt daaraan toe dat de SAR WGG per onderwerp kan kijken wie relevant is. Op grond van het interne reglement kan men hen dan uitnodigen.

Mevrouw *Mieke Vogels* blijft het vreemd vinden dat de Boerenbond wel permanent vertegenwoordigd is.

De heer *Peter Degadt* wil niet vooruitlopen op het debat over kwaliteit, maar verklaart zich alvast akkoord met het basisvertrouwen in de professionals als uitgangspunt. Daar staat transparantie tegenover en afrekening op resultaten. Wat de schaalvergroting betreft, is de kunst naargelang doelgroep en werkvorm een balans te vinden tussen dicht bij de behoefte blijven en economische schaalvoordelen. Dat laatste speelt in het bijzonder in zeer kapitaalintensieve sectoren als de ziekenhuizen. Dure apparaten met korte afschrijvingstermijnen vereisen enige concentratie.

De spreker is ook tevreden met de band die mevrouw *Vogels* legde tussen Vlaanderen Medisch Centrum en het Europese voorzitterschap. Hij hoopt dat het advies van de SAR WGG zal gevraagd worden door de minister. Ook de commissie kan dat doen, merkt mevrouw *Mieke Vogels* op.

Mevrouw *Güler Turan* wil weten of de SAR WGG specifieke doelstellingen voor armoedebestrijding zal formuleren in het kader van Lissabon 2020. Vindt hij het advies bij de beleidsnota concreet genoeg om door te wegen op de ministeriële agenda's tijdens het Europese voorzitterschap in de tweede helft van 2010?

De heer *Peter Degadt* vult nog aan dat men de kwaliteitszorg wil benaderen vanuit de invalshoek van de accreditering, zoals ook in het Vlaamse regeerakkoord staat. Gebruikersrechten hebben alleen zin als de gegevens transparant zijn. Als niemand ze kan interpreteren, creëert men immers een valse veiligheid.

Als de SAR WGG een nuttige bijdrage mag leveren aan concrete armoededoelstellingen, zal hij dat zeker doen. De raad beschikt over de expertise daarvoor.

De voorzitter,

Tom DEHAENE

De verslaggever,

Mia DE VITS